

MONTESSORI ESZKÖZRENDSZERE

A Montessori eszközök leírása, területük szerint

1. Az eszközökről általában, alkalmazásuk indoklása

Montessori magasabb pedagógiai céljai az eszközei révén valósulnak meg. Tehát az eszközök segítenek a pedagógiai gyakorlat javításában, de ezt meg kell alapoznia egy sajátos pedagógiai szemléletnek. Az eszközök a nevelés tartalmának hordozói, melyek a gyermek egész személyiségére hatnak.

Az eszközökkel Montessori célja, a gyermeki öntevékenység biztosítása. Célja, hogy a gyerek minél önállóbb legyen, és minél kevésbé függjön a felnőttektől. Ezt a nagyon lényeges elemet, az óvodai élet minden színterén alkalmazza.

Az eszközökkel való játék, nem helyettesíti, csak megkönnyíti a világ megismerését.

Az eszközök kialakítását és alkalmazását több tény is indokolta. Például, hogy a gyerekek kíváncsiak, megvan bennük a vágy a világ megismerésére, a dolgok megnevezésére. A világ dolgai, fogalmai, a környezet tárgyai azonban számukra még nagyon bonyolultak. Minden tárgynak nagyon sok tulajdonsága van, kiterjedése, formája, színe, szaga, íze, felületének érdekessége vagy simasága...stb. A gyerekek csak nagyon sok energiával és fáradtságos munkával tudják ezeket meghatározni, nevén nevezni. Maria Montessori szerint, pont az az eszközök célja, hogy ettől az elpazarolt energiától megkíméljük őket. Sok eszközt úgy fejlesztett ki, hogy rakosgatásukkal előkészíti a gyermek kezét a finommotorikus mozgásra, mely később elengedhetetlen az írás elsajátításánál.

Montessori felismerte a tanulás valóságos folyamatát. Felismerte, hogy biztos tudást szerezni, csak tapasztalás útján, cselekvéssel lehet. A gyermeket elsősorban nem a pedagógus tanítása, hanem saját cselekvéssel szerzett tapasztalata vezeti el a biztos tudáshoz. Életkorának megfelelően tiszta fogalmakat tud alkotni, gondolkodási műveleteket végez, és összefüggések felismeréséhez jut el.

A tevékenységek során önmagát fejleszti, és a fejlődés örömet okoz számára. Az eszközökkel való manipulálás örömet szerző játék, és mivel közben képességei is fejlődnek, tulajdonképpen egy *észrevétlen örömteli tanulás* történik. Többféle eszközzel egyszerre játszva, sokszor új kombinációk kitalálásáig jutnak el, fantáziájuk szabadon szárnyalhat.

Eszközeinek rendkívüli jellemzője, hogy a helyes feladatmegoldás kontrollját is tartalmazzák. Tehát ha a gyermek hibásan „dolgozott” önmaga is rájön, és önállóan keresheti meg a jó megoldást.

Nem ismereteket kell közölni, hanem eszközöket kell a gyerek kezébe adni!

2. A Montessori eszközök közös tulajdonságai

- Méretükben a gyermekek kezéhez igazodnak.
- Esztétikusak, szépek, anyagukban és színükben egyaránt, ezáltal is cselekvésre motiválják a gyermeket.
- Meghatározott ismeret, vagy képesség kialakítását segítik elő.
- Tartalmazzák a megoldás kontrollját.
- Tartósak, higiénikusak, tisztántarthatóak.
- Kényelvű csoportban az anyanyelv mellett a második (német) nyelv elsajátítását is nagymértékben elősegítik.

3. Az eszközök bemutatásának három fokozata

Montessori szerint a helyes bemutatásnak három fokozata van:

- 1) Amikor a pedagógus szétrakja az eszköz darabjait, és a gyerekek előtt kiemeli a két szélső értéket. Egyenként felemeli azokat, és megnevezi tulajdonságaikat. Pl: Ez kicsi! Ez nagy! Ezután meghatározza és bemutatja a feladatot!
 - 2) Amikor a pedagógus úgy gondolja, hogy a gyerekek már megismerték a megfelelő megnevezéseket, akkor játék közben felszólítja, hogy pl: Add ide a legkisebbet! Add ide a legnagyobbat!
 - 3) A gyerekeknek kell megnevezni az elővett tárgy tulajdonságait. A pedagógus rámutat a kiválasztott elemre és megkérdezi: Ez milyen? Ha a gyerek jól válaszol, helyesel, és újra kérdez. Ha nem ad jó választ, akkor újra megnevezi.
- Problémahelyzet elé állítja a gyermeket. A tárgy helyének megkeresése, és megnevezése jelenti a teljes tudást. A bemutatás lényege, hogy a pedagógus nem

mintát ad, hanem a problémára hívja fel a gyermek figyelmét. Az eszköz melyet be akarunk mutatni, legyen elkülönítve a többitől. Ahol bemutatunk, semmi más ne legyen, ezzel megkönnyítjük a gyerek számára a koncentrációt.

A pedagógus beszéde legyen, világos, rövid, tárgyilagos. Csak azt az egy, vagy néhány szót mondja, ami az adott helyzetben feltétlenül szükséges.

Német nemzetiségi csoportjainkban a magyar nyelvű bemutatást, mindig követi a német nyelvű bemutatás is!

AZ ESZKÖZÖK CSOPORTOSÍTÁSA

4. A gyakorlati életre felkészítő tevékenységek az óvodában

A gyakorlati életre felkészítő eszközök célja, hogy a gyerekek minél több teendőt önállóan végezzenek el. Vonatkozik ez az étkezésre, öltözködésre, környezetük rendben és tisztán tartására, a mindennapi élet összes teendőjére.

Montessori olyan eszközöket dolgozott ki, melyekkel a gyerekek ezeket a képességeket játszva, vidáman elsajátíthatják.

➤ Keretek

A gyerekek számára egy kabát begombolása, vagy a cipőjük befűzése, cipőfűző megkötése sok esetben komoly fejtörést okoz. Gondot okoz a cipzár használata, gyakran kifognak rajtuk a különböző kapcsok és csattok is.

Ezért vannak a különböző gombokkal, csattokkal, cipzárral, szalagokkal, szíjjakkal ellátott keretek, melyeket a gyerekek bármikor leakaszthatnak, és kedvükre gyakorolhatják ezeket, a tevékenységeket

➤ Vízöntögetős játékok

A gyerekek nagyon szeretnek „pancsolni”, vizezni, ezzel többnyire gondot okozva a felnőtt környezetnek, így ezt a felnőttek általában tiltják.

A Montessori óvodákban ezért kis tálcákon, kancsók segítségével, biztosítják a gyermekek számára az öntözgetést. Komoly figyelmet, koncentrációt igényel, kezük ez által ügyesedik, tapasztalatokat szereznek a folyadékok tulajdonságairól, és később a naposi teendők ellátásában is komoly alapokkal indulhatnak.

➤ Öntögetős, rendezgetős játékok

Nemcsak a vízöntögetés, hanem egyéb anyagok, magvak átöntögetése, meregetése egyik tálkából a másikba is örömet okoz.

Figyelmet, ügyességet, koncentrációt igényel, ezért nagyon jó játék a kicsik számára.

Kanalazgathatnak, öntögethetnek rizst, szétválogathatnak különböző magokat, terméseket (barackmag, dió, makk... stb.), sőt csipesszel is átrakosgathatják őket egyik edényből a másikba. Ezáltal fejlődik finommotorika, a precíziós fogás, előkészítve a későbbi ceruzafogást.

Pontosságra, figyelemre, rendszeretetre nevel, megtanulnak odafigyelni egymásra, kivárni egymást, amennyiben esetleg többen szeretnék egy időben ugyanazzal játszani.

5. A különböző érzékelést fejlesztő eszközök

➤ Eszközök a kiterjedés érzékelésének fejlesztésére

- **A hengerek**

Négy fahasáb, mindegyikben 10 kis fogantyúval ellátott kiemelkedő henger van. Az első hasábban a hengerek egyforma vastagok, de a magasságuk változik.

A másodikban a hengerek egyforma magasak, a vastagságuk növekvő.

A harmadikban a magasságuk és a vastagságuk egymással egyenes arányban változik, tehát a legvastagabb a legmagasabb, a legvékonyabb a legalacsonyabb.

A negyedik hasábban a hengerek vastagsága és magassága egymással ellentétesen változik, tehát a legmagasabb henger a legvékonyabb, a legvastagabb henger a legalacsonyabb.

Ezzel az eszközzel tapasztalják meg leginkább a gyerekek a kiterjedést.

Hengerek kontrollja: Ha pontosan dolgozott, minden henger a helyére kerül a játék befejeztével. Ha csak egyszer is tévedett, akkor egy vagy több hengernek nem lesz helye, vagy az üresen maradt lyukba nem fér bele a megmaradt henger.

- **A rózsaszín torony**

Tíz növekvő nagyságú kocka, a legnagyobb éle 10cm, a legkisebbé 1cm. A kockák élei mindig 1cm - el növekednek. Mindig a legnagyobb kockával kezdünk, és felépítjük a teljes tornyot.

A kontroll: ha pontosan építettük fel a tornyot, minden kocka mellé minden oldalon el tudjuk helyezni a kisujjunkt.

Alkalmuk van gyakorolni a kockasor segítségével a különböző fogalmakat, kicsi – nagy, kisebb – nagyobb, stb. A gyerekek sokszor játszanak toronyépítést, új variációkat találnak ki, gyakran előfordul, hogy a barna hasábsorral is kombinálják.

- **A barna hasábsor**

Tíz db. 20cm hosszú, különböző vastagságú négyzetes hasáb. A legvastagabb négyzetének éle 10cm, a legvékonyabbé 1cm. A gyerekek ezekkel a hasábokkal ugyanúgy játszanak mint a kockákkal, mindig kiválasztják a legvastagabb hasábot, körülsimítják, majd leteszik egymás után. Végül egy szép szabályos lépcsősor lesz.

Kontroll: ha jól dolgoztak, akkor bármelyik hasábra teszik rá a legvékonyabb hasábot, az ugyanolyan magas lesz, mint az utána következő. A barna hasábsor segítségével olyan fogalmakat tanulnak meg, mint keskeny – vastag, keskenyebb – vastagabb... stb. Nagyon jól kombinálható a rózsaszín toronnyal.

- **A piros rudak**

Tíz piros rudunk van. A legrövidebb 1 dm, hosszúságuk dm-enként nő, a leghosszabb 1m. Vastagsága mindegyiknek 2 cm. A gyerekek a rudakat a szőnyegen összekeverhetik, majd hosszúságuk szerint, orgonásípszerűen sorba rakják. Olyan fogalmak tanulására szolgál, mint a rövid – hosszú, rövidebb – hosszabb. Örülnek a gyerekek, ha a rudakat sikeresen egyforma

hosszúvá teszik. Számolás nélkül tapasztalatokat szereznek a számsor felépítéséről, megalapozza a tízes bontást, illetve a kiegészítést tízre.

➤ **A színérzékelést fejlesztő eszközök**

- **Szín párok**

Feladat, az azonos színűek kiválasztása, megnevezése, párosítása.

- **színárnyalatok**

Egy rekeszes dobozban, a színek 7 – 7 árnyalatát találjuk, a legvilágosabbtól a legsötétebbig. Sugáralakban rakják ki a gyerekek árnyalataik szerint, a legvilágosabbtól a legsötétebbig. Nehéz feladat számukra, hiszen az árnyalatok megkülönböztetése, komoly odafigyelést igényel. A színérzék fejlesztésén túl, az összehasonlítás, a soralkotás gyakorlása, az esztétikai érzék fejlesztése a cél.

➤ **Eszközök a tapintás fejlesztésére, finomítására**

• **Durva és sima táblák**

Tapasztalás útján ismerkednek a gyerekek a durva és sima fogalmával. Feladat az azonos minőségű anyagok párosítása tapintással. Cél a megnevezés, kiválasztás, összehasonlítás.

• **Különböző anyagok**

Feladat az azonos minőségű anyagok párosítása tapintással. Nagyon kedvelik a gyerekek a különböző anyagok simítását, tapogatását. A tapintási gyakorlatokat nagy élvezettel játsszák bekötött szemmel.

➤ **Eszközök a szaglóérzék fejlesztésére**

• **Különböző illatú kis palackok**

Feladat a párosítás, megnevezés. A palackok alján kontroll található, azonos jel alapján be tudja azonosítani a gyermek, le tudja ellenőrizni önmagát.

➤ **Eszközök az ízérzékelés fejlesztésére**

• **Ízleltető üvegek**

Jellegzetes ízű folyadékok, (ciromos víz, narancsital, szörpök... stb.)

Két – két üvegbe azonos ízű folyadék kerül, és a gyermekeknek kóstolás alapján meg kell nevezni az ízeket, és párosítani őket.

Kontroll: az üveg alján lévő kis azonosító jel.

➤ **Eszközök a súlyérzékelés fejlesztésére**

- **Súlylapocskák**

Egy dobozban 4 pár különböző súlyú fából készült lapocska van. A gyermeknek az a feladata, hogy az összekevert lapocskák közül el kell dönteni, hogy melyek az azonos súlyúak, majd párosítaniuk kell őket. Segíti a könnyű – nehéz, könnyebb – nehezebb fogalmak elsajátítását.

➤ **Eszközök a hőérzékelés fejlesztésére**

- **Hópalackok**
- **Hőtáblácskák**

Feladat az azonos hőmérsékletű palackok párosítása, a soralkotás.

➤ **Eszközök a forma érzékelésének fejlesztésére**

Montessori szerint emlékeinkben megőrizzük a tárgyak tapintással, simítással megtapasztalt kiterjedését, formáját is. Erre szolgálnak az érzékelést fejlesztő eszközök.

- **Gombos zsák**
- **Gyöngyös zsák**

Feladat a becslés, összehasonlítás, kiválasztás, azonosítás, esetleg bekötött szemmel is nagyon jó, és élvezetes játék a gyerekek számára.

- **Titokzsák**

A titokzsákba különböző nagyságú és formájú, a gyerekek által jól ismert tárgyak kerülnek. (kisautó, kagyló, üveggolyó... stb.) Csukott szemmel kell belenyúlni a zsákba, egy tárgyat megfogni és tapintással megállapítani, hogy mi van a kezükben. Megnevezni, tulajdonságait felsorolni.

A játékok magukban foglalják az önellenőrzést, a gyerekeknek nagy örömet okoz, amikor valaminek megtalálták a párját, lehet ügyeskedni, izgulni, hogy sikerül-e.

6. Az írás – olvasást előkészítő eszközök

Montessori rámutat arra, hogy a betű a kisgyerekek számára nem absztrakció, hanem látvány. A betűvel úgy találkoznak először, mint egy érdekes formával, amit lerajzolnak, éppen úgy, ahogy lerajzolják a napocskát, a fát vagy a virágokat. Érdeklődnek a betűk iránt, gyakran kérdeztetik „Mit írtam ide?” „Ez milyen betű?”. Amit legelőször megtanulnak leírni a gyerekek, az a saját nevük.

Montessori nem írni akar tanítani, hanem a kisgyerekek kezét a megfelelő korban előkészíteni az írásra. Ezért készített olyan eszközöket, hogy azokkal manipulálva a gyerekek az íráshoz szükséges három ujjukat erősítsék, ügyesítsék, amikor ez számukra még érdekes gyakorlat, játék.

- **Rajzsablonok**

A polcon két ferde faállványon kétszer öt, fémből készült rajzsablon van. Egy – egy négyzet alakú síkidomból kis fogantyúval különböző formájú síkidomok emelhetők ki, kör, háromszög, négyzet, téglalap, ovális, tojásforma, négylevelű lóhere, trapéz, ötszög, hajlított oldalú háromszög.

A gyerekek mellette papírt, színes ceruzát, zsírkrétát találnak. Eleinte csak körülrajzolják a négyzetet, a benne lévő sablont, majd kiszínezik, végül a különböző formákat kombinálva izgalmas rajzokat alkotnak.

Montessori azt vallja, hogy a körvonalak körülrajzolása által elsajátítják a pontos vonalvezetést, ami a betűk rajzolásához szükséges, a színezéssel pedig az írószernek azt a könnyed kezelését, ami a későbbi írás előfeltétele.

- **Kivágott betűk**

Ez már az írás előkészítésének direkter formája. A dörzspapírból kivágott magánhangzók rózsaszínek, a mássalhangzók pedig kékek. A gyermek, amikor csak akarja végigsimíthatja, közben hangoztathatja a betűhöz tartozó hangot. Így nem valamilyen mesterséges szempont szerint összeállítva tanulják meg a betűket a gyermekek, hanem kívánságuknak, szükségletüknek megfelelően. A betűket rekeszes dobozban tároljuk, minden rekesz aljára rá van ragasztva a megfelelő betű, így a gyerekek könnyen vissza tudják őket tenni a megfelelő helyre.

- **Kisméretű betűk**

Tapasztalatunk szerint a gyermekek először a nagy nyomtatott betűket sajátítják el, így ezekkel a betűkkel kezdjük az ismerkedést. Mi pl. gyufás skatulya nagyságú betűket nyomtattunk melyben a magyar abc-nek megfelelően, minden betű szerepel, legalább 6 példányban. Így a nagyobb gyermekek, akik már érdeklődnek a betűk iránt könnyűszerrel ki tudják rakni a nevüket, esetleg bonyolultabb szavakat is. Később a rajzaikra a jelük mellé már a nevüket is rá tudják írni.

7. A matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök

Montessori figyelemreméltó pontossággal dolgozta kis és alapozta meg eszközeivel a számfogalmak alakulását és a tízes számrendszer megértését. A kiterjedés tulajdonságának megismerésétől természetesen következik a kicsi – nagy, kisebb – nagyobb, rövid – hosszú, rövidebb – hosszabb számszerű megállapításának és kifejezésének az igénye.

- **Piros – kék rudak**

A legegyszerűbb eszközök a számfogalom kialakításához. Ugyanolyan 10 rudunk van, mint a piros rudak, csak ezeken a decimétereket a piros és kék szín váltakozása jelzi. A rudakon a piros és kék színek váltakozása a sorba rakás után arra készíti a gyereket, hogy minden felszólítás nélkül számoljanak, és hamarosan összekapcsolják a hosszúság fogalmát a kapott számokkal. A legrövidebb az egyes, a következő a kettes, és így tovább. Így saját tevékenységük eredményeképpen épül fel szemléletesen a számsor. Kontroll: a legkisebb rúd.

- **Számjegyek kartonból**

Kartonpapírból kivágott számok, 1 – 10 –ig. A gyerekek a megfelelő hosszúságú rudak mellé tudják helyezni.

- **Dörzspapír számjegyek**

A betűkhöz hasonlóan, dörzspapírból kivágott és felragasztott számjegyek. Simításuk alapján tudják elsajátítani a számok írásának helyes vonalvezetését.

- **Az „orsós” doboz**

Két ötrekeszes doboz, amelynek a hátsó lapján egy – egy számjegy olvasható. Az első dobozban 0 – 4-ig, a másodikban 5 – 9-ig. Ehhez tartozik 45 db orsó formájú, a rekeszek méreteinek megfelelő hosszúságú botocskák, amelyek a rekeszben jól elférnek. Minden rekeszbe annyi pálcikát kell rakni a gyermeknek, amennyit a számjegyek jeleznek. Ha téved, akkor nem marad elég pálcika az utolsó rekeszbe. Ha pontosan dolgozott, elfogynak a pálcikák. Az első rekeszbe, mely a 0 –át mutatja, nem kell semmit beletenni. Itt találkozik először a gyermek a 0, vagyis a semmi fogalmával. Ez nagyon érdekes számukra. A gyerekek az orsós dobozt viccesen „szivardoboznak” is szokták nevezni, mivel a pálcikák szivarra hasonlítanak.

- **A korongok**

A feladatuk, sorba kell rakni a számokat, és minden szám alá annyi korongot kell helyezni, amennyi a számjegyeknek megfelel. Segíti a számok önálló képzését, az ugyanannyi, a páros és a páratlan fogalmának konkretizálását.

- **A gyöngyrudak vagy „gyöngykígyó”**

A kemény drótra fűzött gyöngyök, rúdként kezelendők. Kilencrekeszes dobozunk van, az első rekeszben 1 gyöngyös rudak vannak, a másodikban 2 gyöngyös rudak, a harmadikban 3 gyöngyösök és így tovább egészen a 9 gyöngyösig. Az azonos hosszúságú rudak mindig azonos színűek.

Külön doboz van a 10-es gyöngyrudak számára, melyeknek színe mindig arany.

Megint másik dobozban vannak az úgynevezett váltógyöngyök, 1 – 5-ig fekete, 5-ön felül 5 fekete és annyi fehér amennyi a következő számhoz szükséges.

Feladat, tetszés szerint kirakni egy hosszú színes kígyót. Azt játsszuk, hogy a színes kígyót átvarázsoljuk aranykígyóvá.

Segíti a 10-es számkör átlépését.

- **Négyzet aranygyöngyökből**

Tíz db tízes aranyrúd egymásmellé rögzítve képezi a négyzetet. Tapasztalatszerzés arra, hogy 10x10 az 100.

- **A Séguin – féle táblák**

Két db 5 rekeszre osztott fakeretünk van, minden rekeszben a 10 – es számjegy található. Vékony véset teszi lehetővé, hogy a 10-es 0-jára vékony kartonlapot toljunk rá. Ezen tanulják a gyerekek a számok írását 19-ig. Így értik meg a számok írását és egyben a helyi értéket is. A fakaretek az előzőekhez hasonlóak, csak itt az egyes rekeszekben a tízes számok láthatóak 10-től 90-ig. Ezeken tanulják meg a gyerekek a számok írását 11-től 99-ig. Gyakran melléhelyezik a gyerekek a megfelelő gyöngyrudakat is. A helyi érték ismeretének megerősítéséhez vezet, a többjegyű számok, leírását rögzíti.

➤ **Eszközök a geometriai formák megismeréséhez**

- Síkidomok szekrénye
- Kartonlapok a gyakorláshoz
- Mértani testek
- Mértani titokzsák

Ezekkel a játékokkal, a geometriai fogalmakat alapozzuk meg.

➤ **Eszközök a természet megismerésére és szeretetére**

- Sok növény, melyeket a gyerekek maguk gondoznak.
- Művelhető kiskert, ahol maguk termeszthetnek egyszerű kis konyhakerti növényeket.
- Állat, melyet maguk ápolnak, gondoznak.(hal, teknős, csiga)

➤ **Eszközök a földrajzi ismeretek és a népek szeretetére**

- Puzzle szerűen összerakható térképek
- Földgömbök
- Országok zászlói, pénzek, képeslapok, bélyegek, nemzeti viseletű gyermekek kártyái

A cél, a nyelvi, a kulturális másság elfogadása, a békére, szeretetre nevelés, más népek, emberek, szokások, tisztelete.

8. A kozmikus nevelés fogalmába tartozó földrajzi, természetrajzi... stb. ismereteket kialakító eszközök

A kozmikus nevelés lényege, hogy ráébredszük a gyermekeket, hogy mindnyájan a világ nagy egységébe, a kozmoszba tartozunk.

A gyerekek szívesen néznek képeket, hallgatnak történeteket a világ keletkezéséről, a Föld és a bolygók kialakulásáról.

Érdekli őket az állatfajok kialakulása, az őslények, a dinoszauruszok.

Montessori a kozmikus nevelés keretein belül taglalja az ember szerepét: Mi vagyok én? Mi az ember szerepe a világban? Mi a jó, és mi a rossz?

Nagyon fontos, hogy már kisgyermekkorban ráébredjünk a gyermekeket az őket körülvevő világra, az emberi alkotásokra, a művészeti dolgok értékére, hogy meg tudják becsülni az emberi alkotásokat, tiszteljék más emberek esetlegesen eltérő világnézetét, vallását, szokásait. Montessori azt vallotta, hogy legyenek az emberek bármilyen vallás hívői vagy hitetlenek, mindenütt fogadják el egymást, hirdessék és törekedjenek az egész emberiséget átható szeretetet, egymás megértését, elfogadását, megbecsülését. Az együttérzés, a humánus a legnemesebb érzelem.

A kozmikus nevelés legismertebb eszközei:

- Könyvek a világűrrel, az égboltról, űrkutatásról.
- Állat és növény sorozatok
- Puzzlek a föld összes országáról és kontinenséről.
- Földgömbök

- Zászlók

Montessori nagyon fontosnak tartja a gyermeket megtanítani arra, hogy az embereknek mindenhol, bárhol éljenek a földön azonos szükségleteik voltak és vannak, csak más – más formában elégítik ki azokat. Mindenütt vannak gyerekek és felnőttek, idősek és fiatalok, mindenütt átadják egymásnak tapasztalataikat. Ezt a fajta nevelést egészen kisgyermekkorban kell elkezdni, hogy a gyermekek megtanulják, attól, hogy egy embernek más a bőre színe, az anyanyelve, a vallása, a világnézete, még ugyanúgy érez, gondolkodik, és szeretetre, békességre vágyik.

9. A művészi nevelés

A gyermekkori művészi nevelés lényege, az esztétikum kialakítása, a szépség iránti vágy felkeltése, hiszen az óvodás kor az életre szólóan felejthetetlen, erős összbenyomások kora. A gyerekek mindent látnak, átéreznek, érzékelnek.

Nagy jelentőséggel bír ebben a korban egy szép mese, egy mókás vers, a színes festékekkel, agyaggal, homokkal, vízzel való pancsolás, egy dallam dúdolása, egy körjáték eljátszása, egy bogárnak, egy virágnak a megfigyelése. Ez mind hozzájárul az igaz, tartalmas, ismeretek befogadásához, a világ, emberhez méltó átéléséhez.

Fontos szerepet játszik a báb, mely lényegében az első színházi élmény. Az ősi színház fogásaival, az alakoskodás erőteljes eszközeivel, (mozgás, színek, fény, hang) mély hatással van a nézőre.

Karácsonykor Betlehemest játszunk a gyerekekkel, melyben örömmel öltöznek be, és nagy átéléssel játsszák el Jézus születésének a történetét. Alkalmat nyújt az ünnep igaz befogadására, régi karácsonyi énekek tanulására, és a keresztény vallási kultúra megismerésére.

Rendkívüli szerepet játszik a nyelvi nevelés. Csoportunkban a német nyelvi nevelés is fontos szerepet kap a magyar nyelv mellett. A nyelvi nevelés, testi, erkölcsi, és esztétikai nevelés is egyben. Az a jó, ha a kisgyermek bátran kimondja azt, amit érez és gondol. Az anyanyelv dallama és ritmusa, a beszéd gyökere. A sokat kérdező és jól beszélő kisgyermek válik később olvasott, művelt felnőtté.

10. A zenei nevelés

A zenei nevelést születéstől kell elkezdni. A család, az óvoda feladata, hogy a gyermeket, korán, tervszerűen fejlessze, és érdeklődővé tegye. Minden nép, zenei nevelésének, a saját néphagyományiból kell kiindulnia, hiszen a nyelv és a dallam itt tökéletes egységet alkot. Így válhatunk zenét hallgató élvező, és értő közönséggé a későbbiekben.

A zene, érzelmeken keresztül hat a gyerekre. Hatására szívesen dúdolgat, játszik, hallgat zenét. A népdalok és gyermekdalok éneklése közben fejlődik a hallása, éneklési készsége, ritmusérzéke, harmonizálódik a mozgása. Gyermekeink a magyar népdalkincs mellett a német dalok, gyermektáncok dallamaival is megismerkednek.

Nagyon fontosnak érezzük a különböző hallásfejlesztő gyakorlatokat, a gyermekhangszerek használatát, a népdalok éneklését, a népi dalos játékok játszását, és az életkornak megfelelő klasszikus zene hallgatását, hiszen az első zenei élmény komoly szerepet játszhat a későbbi zenei műveltség kialakulásában.

A feladat teljesítése jó játék, és közös sikerélményt ad. A csendjátékot a gyerekek nagyon élvezik, sokat jelent az önfegyelem, a szép és harmonikus mozgás, és a közösségi magatartás kialakításának szempontjából.

11.A testi nevelés

Montessori a kisgyermekkorban az egészséges fejlődéshez és növekedéshez rendkívül fontosnak tartja a szabad mozgás állandó biztosítását. Szerinte a kisgyermekkor legfontosabb problémája az egyensúly megtartása, mert ehhez kezdetben nagy odafigyelés szükséges. A csendjátékban találja meg erre a legjobb lehetőséget. A fiziológiai mozgások természetes fejlődését, – kar, fogás, hátgerinc, mellkas, egyensúly, szemmérték, helye tartás, rendezett ujjmozgás, és a napi tevékenységek által kívánja megalapozni.

A tornához tartoznak még a légzési, ajak, nyelv, és foggyakorlatok, amikkel a pontos artikulálás normális fejlődését lehet elősegíteni.

Amikor csak lehet, szabad levegőn vagyunk a gyerekekkel, hiszen egy kisgyermek számára elemi szükséglet a mozgás.

Tornaeszközök:

- Hinta, inga, kötél, csigalépcső, eszköz távolugrásra, kötélletra.
- Szabad játékok eszközei, mint a labda, karika, sárkány... stb.

12.Néhány gondolat a csendjátékról

Elmaradhatatlan és sajátos színfolt, a Montessori gyermekcsoportok életében a **csendjáték**. Mint minden más tevékenységnél itt is a játék a lényeg. A csendélmény megélése mellett, fejlődik az egymásra figyelés, harmonikusabbak lesznek a mozdulatok, bővül a metakommunikáció. Nagy élmény a mozgásinger leküzdése, az uralkodás önmagukon.

A tevékenységi idő végén, halk zenére, a gyerekek helyükre teszik játékszereiket, eszközeiket, és szinte zaj nélkül kispárnákra körbe ülnek. A feladatuk, hogy a kijelölt vonalon úgy menjenek végig, hogy a lábfejüket mindig a vonalra tegyék. Nehezíthetjük a feladatot azzal, hogy a kezükbe tárgyat adunk. Külön feladat, az eszköz átadása a társnak.

II. AZ ÓVODAI FELIRATOK

A gyerekek nagy többségét, különös módon érdeklik a betűk. Eleinte csak véletlenszerűen próbálkoznak a betűk leírásával, majd egyre tudatosabban rakosgatják őket egymás mellé. Először a nagy nyomtatott betűket ismerik meg.

Egy kisgyermek életében az első igazi „írásos élmény”, amikor a saját nevét nagy nyomtatott betűkkel papírra tudja vetni.

Az életben is találkozik különféle feliratokkal, otthon, az utcán, séta közben látja az utca névtáblákat, a reklámfeliratokat, és természetesen az óvodában.

A Montessori óvodában a játékpolicokon feliratok jelölik az eszközök helyét, néha a tárgyak mellé is kiírjuk a nevüket, mint pl. edények, törülközők... stb.

A gyermekek fényképei nálunk, egy kis házikóban láthatóak a falon, minden gyermek képe alatt a neve, amit nagy örömmel, és gyakran nézegetnek a gyerekek. Gyakran tanulmányozzák, és összehasonlítják a nevük betűit.

Csoportunkban igyekszünk minél több feliratot készíteni, melyek információt közölnek, és egyértelműek a gyermekek számára, hogy mit jelentenek. A német nemzetiségi csoportokban mindkét nyelven megjelennek a feliratok.

Ezek a feliratok nem arra valók, hogy ez által olvasni tanuljanak, hanem arra, hogy általuk megismerjék a felirat és az írott nyelv funkcióját, segítenek eligazodni a világban.

Minden olyan lehetőséget ki kell használni az óvodai feliratok alkalmazására, ahol a gyerekek kitalálhatják a felirat jelentését, így előbb utóbb rájönnek arra, hogy az egyes betűk mely hangoknak a jelei.

Naptárunk van, melyen magyarul és németül egyaránt látható, hogy éppen melyik évben, hónapban, napon, és milyen évszakban vagyunk.

Amikor a gyerekek már néhány betűt ismernek, gyakran megpróbálják összeolvasni őket. Így tanulnak meg maguk olvasni. Az ismeretszerzés sok területén készítünk képeket, gyümölcsökről, állatokról, növényekről, melyen a nevük is szerepel. Párosításuk jó játék a gyermek számára.

Sajátos alkalom az olvasgatásra, betűzgetésre a földgömb és a térképek tanulmányozása. Élvezettel keresik az általuk már látott, vagy hallott országok, városok, folyók nevét.

Hatéves korra szinte minden gyermekünk megtanulja, hogy ami le van írva azt el is lehet olvasni, amit elolvasunk, az tudást nyújt számunkra, amit gondolunk azt le is lehet írni, megmarad, eltehetjük, elküldhetjük, ha elfelejtettük újra elővehetjük. Az írás egy egyezményes jelrendszer, mely elküldhető, és információt közöl a másik ember számára.

Ez nagyban megkönnyíti az iskolai munkát, az írás és olvasás gyors elsajátítását, hiszen aki az iskola első félévében nem tanul meg rendesen írni és olvasni az, menthetetlenül lemarad, és nem tud a többiekkel lépést tartani. Úgy gondoljuk, hogy Maria Montessori módszerével mindez sikerrel megelőzhető.